

yuktam | yad ūnam vātiriktam vonatiriktam | aksharahrāsavṛddhi
ity arthaḥ |

3. viriphitam | nyūṅkharūpeṇa viṣeshakleṣenoccāritam | ata
eva viriphitasya viṣeshakleṣarūpatayā yuktasya vimadākyasya maha-
rsheḥ sambandhi |

5. tā u daṣa jagatyah | tā u tās tu sūktagatā aṣṭāv rico
daṣa jagatyah sampadyante | katham sampattir iti | tad ucyate |
suktasyādyantayor ricos trir āvṛittyā dvādaṣa pañktayo bhavanti |
pañktiḥ caiva catvāriṇśadaksharā | tato militvāṣṭyadhikacatuṣṭā-
ksharāṇi sampadyante | aṣṭācatvāriṇśadaksharāṇāṃ jagatīnāṃ daṣa-
saṃkhyākāṇāṃ tāvanti evāksharāṇi | evaṃ jagatīsampattir |

6. tā u pañcadaṣa | tās tu daṣa jagatyah pañcadaṣānu-
śtubhaḥ sampadyante | tathā hi | aṣṭācatvāriṇśadaksharā jagatī |
dvātriṇśadaksharānushṭup | tathā saty ekaikā jagatī sārddhānushṭub
bhavati |

7. tā u viṇṣatir | tās tu daṣa jagatyah punar api pratyekam
dvedhā vibhajyamānāḥ caturviṇṣatyaksharā gāyatriyo viṇṣatir bhava-
nti | gāyatrīsambaddham cānyatra prāyaṇyam prathamam ahaḥ |
gāyatro vā aindravāyavo, gāyatram prāyaṇyam ahaḥ (Ts. 7, 2, 8, 1)
iti śrutyantarāt | idam cāhar madhyame tryahe prathamatvāt punaḥ
prāyaṇyam | ato gāyatrīdvārā sambandhasya vaktum śakyatvād etat
sūktam caturthasyāhno nirūpakam |

8. tad etat | tad etad āgnim ityādi sūktam udgātrībhiḥ
pūrvam astutam, hotṛībhir apy aṣastam tasmād ayātayāma gatasā-
ram na bhavattīti śakṣhād yajña eva | yajñamadhye sārātāt | tathā
sati yady etat sūktam atrājyam bhavet | tadānāṃ yajñārūpād eva
sūktād yajñārūpam ahas tanvate | vistārayanti | kiṃcāhardevatāṃ
vācam eva tena sāranyuktena punaḥ prāpnuvanti | tac ca madhyama-
sya tryahasya saṃtatyai vichedarāhityāya bhavati |

10. vāyo śukrah | atrādyais tribhiḥ pratīkair ekas trīcaḥ |
itaraiḥ śatpratīkaiḥ śat trīcaḥ |

11. tam tvā | atra yad etad imaha iti padam āsti, tad yacā-
maha ity asmin arthe vartate | yacā ca dirghakalena phalaprādā |
tasmād etad ahar abhyāyāmyam iva | abhito dirgham kartavyam iva
prayogabāhulyena dṛṣyate | tena yacānarthavacidhatūdvāreṇa dirgha-
tvena sāmyapratiter idam mantravākyam caturthasyāhno nirūpakam |

12. idam vaso | ātānaḥ śastrakṛptir | sā cedam vaso sutam
ityādikāṃ asmiṇ caturthe 'hani pūrvoktena prathamenaḥnā samānā |
tat sāmyam caikam līngam |

15. tad u | tad u tat tu sūktam trishṭupchandaskam | prati-
śhṭhitāni padāni pratiniyataksharasamkhyayuktāḥ padā yasmin sūkte
tat pratishṭhitapadam | tadṛṣena tena sūktena savanam madhyam-